

Utafiti Kuhusu Afya ya Kijinsia na Uzazi na Ulemavu Katika Kambi ya Wakimbizi ya Kakuma

Tume la Wakimbizi Wanawake na Kamati ya Uokoaji ya Kimataifa
Novemba-Desemba 2013

TAARIFA KWA WACHANGIAJI

SISI NI NANI?

Tume la Wakimbizi Wanawake (WRC) ni Shirika lisilokuwa la Kiserikali (NGO) lenye makao yake nchini Marekani. Sisi ni shirika la utafiti na la utetezi ambalo hutenda kazi ya kulinda haki, usalama na ustawi wa jamii za wakimbizi duniani kote. Sisi hufanya kazi na serikali, Mashirika ya Umoja wa Mataifa (UN) na Mashirika ya Kimataifa.

Kamati ya Uokoaji ya Kimataifa (IRC) ni Shirika lisilokuwa la Kiserikali lenye makao yake nchini Marekani ambalo hutoa huduma kwa watu walioathirika na dharura ya kibinadamu duniani kote. Katika Kambi ya Wakimbizi ya Kakuma

Timu ya Utafiti

Afya ya Kijinsia na Uzazi

Kila mtu ana haki ya kupata habari na huduma anazohitaji ili apate kutunza vizuri afya ya kijinsia na uzazi. Hii ni pamoja na kujifunza jinsi miili yao hufanya kazi wanapokuwa watu wazima, na pia jinsi ya kuwa na uhusiano ulio salama. Hii pia ni pamoja na kupata mpango wa uzazi ulio salama, bora, nafuu na unaokubalika kama vile kondomu na vidonge; kuweza kupata huduma ya afya inayosaidia wanawake kuwa na mimba na kujifungua kwa usalama; waathirika wa unyanyasaji wa kijinsia kuweza kupata huduma; na kuweza kupata habari na huduma kuhusu jinsi ya kuzuia na kutibu magonjwa ya zinaa, ikiwa ni pamoja na VVU.

IRC hutoa huduma za afya, lishe, VVU na ulinzi, na husaidia haki za kibinadamu, haki za wakimbizi na fursa sawa ya

kupata huduma. IRC pia hutoa msaada kwa watu wenye ulemavu —ikiwa ni pamoja na wale walio na ulemavu wa kiakili—kwa njia ya kuwawezesha kuishi maisha ya kawaida kijamii, kuwapa vifaa saidizi na kazi tiba kwa ajili ya watoto.

KWA NINI TULIKUJA KWENYE KAMBI YA WAKIMBIZI YA KAKUMA?

Tulitembelea Kambi ya Wakimbizi ya Kakuma kufanya utafiti ili kujua zaidi kuhusu mahitaji ya afya ya kijinsia na uzazi na matatizo ya watu walio na aina tofauti ya ulemavu (wa kimwili, fahamu, kiakili na udhoofu wa aina tofauti). Pia, tulitaka kujifunza zaidi kuhusu kile watu wenye ulemavu walifikiria kinatakiwa kufanyika ili kuboresha hali hiyo, ikiwa ni pamoja na kile wao wenyewe wanaweza kufanya.

TULIFANYA NINI WAKATI WA ZIARA YETU?

Wanachama wawili wa WRC walitembelea Kakuma kwa zaidi ya wiki tatu katika Novemba na Desemba 2013. Walifanya kazi na Timu ya Afya ya Jamii ya IRC kutoa mafunzo kwa watafiti 12 wakimbizi na kufanya utafiti mionganini mwa wanawake walemauvu wenye umri

wa miaka 20-49, wanaume walemauvu wenye umri wa miaka 20-59 na vijana wasichana na wavulana walemauvu wenye umri wa miaka 15-19 katika Kakuma I, II na III.

Timu ya utafiti ilikutana na wakimbizi 114 wenye ulemavu — wanawake na wasichana 72 na wanaume na wavulana 42 walio na ulemavu wa kimwili, kiakili, kusikia na udhoofu wa aina tofauti. Walikutana na wakimbizi ambao walikuwa wakihudumiwa nyumbani, ikiwa ni pamoja na walezi na familia za watu wenye ulemavu. Shuguli hizo ziliendeshwa kwa lugha ya Kisomalia Kiswahili, Kiarabu na Kiingereza. Baadhi ya shughuli zilifanyika katika makundi, wakati zingine zilifanyika na watu binafsi.

Kwa kusikiliza washiriki, tulijifunza kuhusu mawazo yao na uzoefu wao. Tunashukuru kwa fursa ya kukutana nao na kwa kuturuhusu kushiriki habari na hadithi zao kwa njia ya kuwajibika.

TULIJIFUNZA NINI WAKATI WA ZIARA YETU?

Matokeo ya mapema yanaonyesha kwamba, kwa jumla, baadhi ya watu wenye ulemavu waliona kuwa walikuwa wanachukiwa kwa sababu walikuwa

walemvu. Washiriki wengi walisema kuwa walemvu wanahitaji kufikiliwa zaidi. Mapendekezo yalikuwa ni pamoja na kuwa na ushoroba maalum kwa ajili ya watu wenye ulemavu ili waweze kupata usambazaji wa chakula, maji, huduma za afya badala ya wao kusubiri katika foleni ndefu pamoja na watu wengine. Wengine walipendekeza tiba ya mwili ya kijamii kwa watu wenye ulemavu wa kimwili ili waweze kupata huduma hizi kwa urahisi. Baadhi yao walisema kuna haja ya kuwa na misaada zaidi ya vitu visivyo vya aina ya chakula, kama vile fedha na nguo. Pendekazo lingine lilikuwa kuanzisha ofisi mahsus kwa ajili ya watu wenye ulemavu.

Baadhi ya watu wenye ulemavu walisema waliridhishwa na huduma za afya. Hata hivyo, watu wengi wenye ulemavu, hasa wale waliokuwa wakihudumiwa nyumbani, na walezi wao walilalamika kuhusu huduma duni za afya. Wengi walisema tatizo kubwa ni **ukosefu wa utafsiri**, ikiwa ni pamoja na kwa lugha ya ishara, huku wengine wakisema **usafiri** kwa vituo vya afya ulikuwa tatizo kubwa. Haya yalionekana kuwa matatizo hasa kwa wale ambao hawakuwa na vifaa saidizi vya kutosha, kama vile viti vya magurudumu, magongo, na vifaa vya kusaidia kusikia. Baadhi ya walezi

walionyesha kuwa walitaka **mawasiliano bora kutoka kwa watoa huduma kuhusu rufaa** kwa ajili ya huduma zaidi ya wategemezi wao.

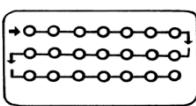
KUELEWA SEHEMU ZA MWILI NA JINSI ZINAVYOFANYA KAZI

Wanawake na wasichana walikuwa na ufahamu zaidi wa sehemu za kike za mwili na jinsi zinavyofanya kazi, kuliko sehemu za mwili za kiume na jinsi zinavyofanya kazi. Vile vile, wanaume na wavulana walionekana kuelewa sehemu za kiume za mwili na jinsi zilivyofanya kazi. Vijana wenye ulemavu ambao walihuduria shule walionekana kujua zaidi kuliko watu wazima kuhusu viungo vya uzazi na majukumu yake. Watu wengi wenye matatizo ya akili walikuwa na ugumu wa kutambua na kuelezea sehemu za mwili, na kwa ujumla walikuwa na ufahamu wa chini wa jinsi zilivyofanya kazi.

Washiriki wengi walikuwa na ufahamu wa HIV lakini si ya magonjwa mengine ya zinaa. Kuzuia mimba, washiriki walibainisha kuwa watu, hasa vijana, lazima wajiepushe na kujamiihana. Baadhi yao walisema kwamba watu wanapaswa kutumia kondomu, vidonge ambavyo mwanamke atachukua kila siku au

sindano ambayo mwanamke atachomwa kila miezi mitatu. Watu wachache walitaja mbinu za muda mrefu za kupanga uzazi, kama vile kitanzi, kifaa cha umbo-T kinachoingizwa ndani ya tumbo la uzazi la mwanamke; au vipandikizi, vipandikizi vidogo vinavyoingizwa chini ya ngozi ya mwanamke sehemu ya juu ya mkono. Hakuna mtu aliyetaja kufanya mwanamke au mwanaume kuwa mgumba.

Baadhi ya Mbinu za Upangaji Uzazi

Kondomu	Vidonge
	
Sindano	Kitanzi
	
Vipandikizi	Kwa habari zaidi kuhusu mbinu za kupanga uzazi, tembelea kituo cha afya.

TAARIFA NA HUDUMA ZA AFYA YA KIJINSIA NA UZAZI

Watu wengi walisema IRC na Film Aid hutoa taarifa kuhusu afya ya kijinsia na uzazi kwa watu wenye ulemavu, wakati wengine walitaja Baraza la Taifa la

Makanisa ya Kenya (NCCK) na Huduma za Wakimbizi za Jesuit.

Watu wengi walisema walipata taarifa kutoka kwa mbao za matangazo, megafoni, video na wafanyakazi wa afya ya jamii/watangazaji. Wengine walisema huwa wanapokea taarifa kupitia semina maalum, viongozi wa jamii, elimu katika shule na madaktari.

Baadhi ya watu wenye ulemavu walisema kuwa wanaweza kusaidia kushiriki taarifa na watu wengine wenye ulemavu.

Hospitali Kuu ya IRC (Picha: IRC)

UZOEFU WA JUMLA KWA MWANAMKE AU MSICHANA MLEMAVU ANAYEPATA MIMBA

Washiriki wengi walisema wanawake na wasichana walemavu waliopata mimba wangejifungulia hospitalini, na wangefika huko kwa gari la wagonjwa. Pia walisema mume, familia au majirani wangewapeleka.

Baadhi ya washiriki pia walisema kuwa wanawake na wasichana walema mu hujifungulia hospitalini ili wapate cheti cha kuzaliwa.

Washiriki walikubaliana kwa ujumla kwamba wanawake na wasichana walema mu wanaopata mimba walishughulikiwa vyema na kwa heshima na watoa huduma za afya, lakini baadhi yao walisema walishughulikiwa kwa "ukali."

MASIKITIKO YA USALAMA

Watu wengi wenye ulemavu walisema kuwa hawakujisikia salama barabarani kwa sababu "wanaweza kugongwa na gari kwa urahisi"; katika kichaka kwa sababu "hakuna mtu wa kukusaidia kama mtu au hata mnyama atakushambulia"; katika sehemu za kuchota maji kwa sababu kuna mapigano mengi; na sokoni kwa sababu ya msongamano.

Kichaka (Picha: IRC)

Watu wengi walisema walijisikia salama wakiwa na familia zao, katika nyumba zao, ndani ya gari la wagonjwa, katika hospitali kuu, katika shule ya Don Bosco na kituo cha polisi, kwa sababu ya usalama kama vile milango na walinzi.

TUTAFANYA NINI SASA?

WRC na IRC watachambua habari hii zaidi na kuandika ripoti kamili juu ya matokeo ya utafiti na mapendekezo (ikiwa ni pamoja na mapendekezo ambayo washiriki walishiriki) juu ya jinsi ya kuboresha huduma za afya ya kijinsia na uzazi kwa watu wenye ulemavu katika Kakuma, Kenya. Tutashiriki ripoti hiyo na wafadhili, Balozi wa Umoja wa Mataifa wa Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR) na Mashirika yasiyo ya Kiserikali ya Taifa na ya Kimataifa (NGOs).

Utafiti kama huu pia unafanyika katika nchi ya Uganda na Nepal. Tutachapisha matokeo ya utafiti kutoka nchi zote tatu katika repoti moja na tutaitetea kwa serikali, uajenti wa Umoja wa Mataifa, na mashirika ya kimataifa na mataifa ili kushinikiza kuwe na huduma bora za afya ya kijinsia na uzazi kwa watu wenye ulemavu duniani kote.

UNAWEZA KUFANYA NINI KAMA UNATAKA KUJIFUNZA ZAIDI KUHUSU UTAFITI NA RIPOTI HII?

Kwa habari zaidi kuhusu utafiti huu, tafadhali wasiliana na: Dk. Florah Bukania (071.897.4134)/

Flora.Bukania@rescue.org.

Kama ungependa habari zaidi kuhusu ripoti kamili na utetezi wa WRC kuhusu matokeo haya, tafadhali wasiliana na Sandra Krause katika **info@womenscommission.org** au tembelea

www.womensrefugeecommission.org.

Ripoti hii iliandikwa na Sandra Krause na kupitiwa upya na Florah Bukania, Margaret Nguhi, Alex Kalatu na Beatrice Rimberia. Ilihaririwa na Mihoko Tanabe na Diana Quick. Mifano zilichorwa na Stacey Patino. Picha zilichukuliwa na IRC.

Utafiti huo ulifanywa na Alex Kalatu (IRC); Anisa Mohamed Mohamud; Beatrice Rimberia (IRC); Chelia Rose; Jamila Ebongon; Mohammed Ibrahim Abukar; Naima Hamid Mohamed; Rita Namuremba; Simon Lotela (mkalimani wa ishara); Sisra Abuissakomi; Yassin Abdirahman Mohamed; Yousif Manahil Sukara; na Zainab Mohammed (mkalimani wa ishara).

Jan 2014